

FESTİVAL KÜLTÜRÜ

Tamer Levent
Istanbul Karaköy
Rotary Kulübü Üyesi

Bir Nasreddin Hoca fıkrası hatırlıyorum bu günlerde. Sık sık aklıma geliyor. Hani, ahalinin karşısına çıkıyor, "Ey ahali bu gün size ne anlaticam biliyor musunuz" diyor. Ahali, "Biliyoruuz" diyor. Bunun üzerine "Madem biliyorsunuz o zaman anlatmama gerek yok" diyor ve gidiyor. Ertesi gün yine ahalinin karşısına çıkıyor, yine, "Ey ahali bu gün size ne anlaticam biliyor musunuz" diyor. Dün olanları hatırlayan ahali bu sefer "Bilmiyuuuuuz" diye bağırıyor. Bunun üzerine Hoca "O zaman bilenler bilmeyenlere anlatsın" diyor ve yine gidiyor. Yıllar geçiyor ve bilenler bu yıllar içinde kuşak olarak yok oluyor. Oysa KÜLTÜR, bilenlerin-bilmeyenlere bildiklerini anlatması ile gelişir. Eğitim-Öğretim kavramının keşfedilmesi, insanın organik yapısındaki paylaşma özelliğinden kaynaklanır. Bu özelliğin beyin bölümlerindeki ismi SANAT tır. Çağların değişimini, iletişimin gelişmesini sanat yaşar ve yaşatır. Bu gelişme silsilesine uygun olarak da eski bilgilerin güncellenmesi gereği ortaya çıkar. Mevlana'nın " Gün ile gelen, geçti gitti, bana yeni şeyler söyle cancağızım" cümlesi de aynı özelliğin ürünüdür. İnsanoğlunun düşünce süreci ile yarattığı her fikir, fikrin uzantısı olan buluş ve onun gerçekleşmiş hali, insan beyninin sanat özelliğinden kaynaklanan bir ürün sayılır. Drama ile durumları canlandırmak, dans ile heyecanı paylaşmak, resim ile gördüklerimizi ifade etmek, müzik ile işitme duyusunu, seslerin armonisini yaratmak, edebiyat ile durumları dramatize etmek, mimarlık ile yapılaşmayı estetikleştirmek; bunlar ne kadar ürün ise uzun gözlem ve deneyimlerden sonra yerçekimini keşfetmek, elektriği keşfetmek, insan sağlığını onarmayı geliştirmek, kalp nakli olabileceğini düşünüp sonra da onu başarı ile gerçekleştirmek de sanattır. Bu örnekleri düşünce, gözlem ve deneyimlerimizle zenginleştirebilir, bilgiyle de pekiştirebiliriz. Ancak bu netlik ve doğru çizgi takip edilerek, insanlığın gelişmesindeki "DOĞRU" anlaşılabilir. Bu doğru, yaşamın diğer alanlarındaki doğruları da belirler. Bunlar da ahlak, ortak akıl, hukuk, adalet, demokrasi, birlik, beraberlik, insan sevgisi, dayanışma gibi alanlarda DOĞRU örf, adet ve gelenekler ile, bilgiler ile, kurumsallaşmalar ve sistemler ile yerel ve evrensel KÜLTÜRÜ yaratır. İnsanlık bu kültürleri bütün ayrıntıları ile bilemez. Merak ederse araştırır. Ama, bilenlerin bilmeyenlere aktarması demek olan eğitim sistemleri, insanlara bu kültürler hakkında fikir verir. Araştırma yapmak ve bilgi edinmek isteyenlere yol gösterir. Bu örgün eğitimidir. Bir de yaygın eğitim var! İnsanın ilk çağlardan beri ilk kullandığı eğitim. Yaşadıklarını ve deneylerini birbirlerine aktarmak için,

"Eğitim ğretim sıkıcı bir sistem olmak yerine, ağdaş pedagoji ve yaratıcı drama yöntemleri ile eğlenceli, üstelik teori ve pratiği bir arada gerçekleştirmeyi göz önünde bulundurulacak şekilde düzenlenmelidir."

kendilerini ifade etmeye çalışarak kendi deneyimlerini paylaştıkları eğitim. Okul keşfedilinceye, yani örgün eğitim başlayıncaya kadar var olan eğitim bugün yaygın eğitim olarak adlandırdığımız eğitimdi. Ezberci değildi. Yaratıcı idi. Konular kavrandıktan sonra, deneyimler netlik kazandıktan sonra paylaşılırdı. Bu süreç John Dewey'in "deneyim olarak sanat" ve Gombrich'in "İnsanlığın kısa tarihi" isimli eserlerinde de sanat olarak tanımlanır. Bu durumda, DEVLET sistemi, onu oluşturan insanların daha mutlu, daha başarılı, daha sağlıklı yaşamasını sağlamak için kurulmuş bir sistem ise; bu ana sistemin işleyişini sağlayacak, diğer sistemler de sanat özeni ile ince ince düşünülerek, istenilen hedeflere ulaşılacak şekilde kurulmalıdır. Eğitim ğretim sıkıcı bir sistem olmak yerine, ağdaş pedagoji ve yaratıcı drama yöntemleri ile eğlenceli, üstelik teori ve pratiği bir arada gerçekleştirmeyi göz önünde bulundurulacak şekilde düzenlenmelidir. Ancak bu durumda o devlet ağdaş uygarlıklar düzeyine ulaşabilir, hatta onları geçebilir. Bu, lke insanının başarılı olmasını isteyen, ülkesinin kalkınmasını isteyen her yurtseverin dşneeği ortak düşünce olmalıdır. Değişen siyasetlere göre değişerek yurtseverlik ve kalkınma vizyonundan sapmalar ve erozyonlar yaratılmamalıdır. Bu durumda yaratılacak kültür de, hangi din, dil, ırk ve siyasi görüşten olursa olsun, o ülkede yaşayan ve devleti oluşturan vatandaşların, huzur ve güven içinde, ortak hukuk ve ortak aklın, önce insan olduğu anlayışında

birbirlerine kendileri ifade edecek ve üzüm yaratacak bir iletişim ve yaşam sanatında buluşmasını gerektirir. Bu alanlarda sanat kültürü, birbirine saygı duymak, nesnel saptamalarda ortak dil, hata ve yanlışlarda kabullenme ve özür, ahlak, vicdan, insan sevgisi gibi kavramların gelişmesini sağlayarak, düşünceli olmayı ve empati kültürü gelişimini sağlayacağı gibi, başkalarına zarar vermeyecek zgr düşünce ve fikirlere de saygı duyulmasını; yeni bilgi ve buluşların gelişmesini de özendirir. Ancak bütün bunların, özenle ifade edilmesini sağlayacak dil ve anlatımda ifade sanatı, fikir ve bilgiyi tanıtım, uygulamada kullanılmasını sağlamak, gelişmeleri ve yaratıcılıkları özendirmek temel ve değişmeyen ilke olmalıdır. Sakin ve güvenilir olmak. Doğruluğu tüm insanlık doğruları ile kanıtlanmış konularda uzlaşmak, yaşamın etik ve estetik değerlerini oluşturmamak, ortak hukuka güven sağlamak ile yaşam sanat haline dönüşebilir. Özellikle, kitlelerin beyinlerinin yorgun ve kaygılı, endişenin arttığı dönemlerde, devlet ve onu oluşturan insani unsurlar bütünsel olarak dşnlmelidir. Bu düşünce ile insan kitlelerinin yalnız olmadıklarını başarı ve dayanışmanın özendirilmesini sağlayacak planlamalar yapılmalıdır. Siyaseten oluşacak gerginlikleri azaltmak için kitlesel buluşmalar gerçekleştirilmelidir. zm nerileri ile planlamaları geliştirilmeli ve tanıtılmalıdır. İşte böyle zamanlarda, sokak festivalleri düzenlemek, bu oluşumlar içerisinde vatandaşların aktif olarak yer

"Hangi siyasi görüşten olursa olsunlar, ülkemizin tüm belediyelerini, basınını, kitle iletişim araçlarını, sosyal medya fenomenlerini doğru kültür kampanyasına ve kitlesel katılımlı festivaller düzenlemeye davet ediyorum."

almasını sağlamak; kitle iletişim araçları ile ülke tarihinin çağdaş gerçeklikler ile tanıtılmasını sağlamak gerekir. Gelişmiş ülkeler, bu ilkeler ile kültürlerini tanıtarak, yaygınlaştırarak gelişmişlik seviyesine ulaşmışlardır. Fransız toplumu 14 Temmuz tarihlerinde, din, dil, ırk, siyasi görüş farkı gözetmeksizin her yıl sokaklara dökülüp Fransız ihtilalini kutlamaktadırlar. Alman toplumu, yine gerçekleştirdiği festival ve şenlikler ile halkın aktif katılımının sağlandığı birlik ve beraberlik kutlamaları yapmaktadır. İtalyan ve İngiliz toplumlarında da bu festivallere sayısız örnek gösterebiliriz. Bizde festival demek, daha çok bilet alınıp girilen gösteriler olarak anlaşılmaktadır. Oysa festival kavramı, sadece bu özellik ile düzenlenmenin yanında da özellikler taşımaktadır. Çocukluğumda ülkemizin pek çok yöresinde insanlar sokaklarda halk oyunları oynarlardı. Daha eski dönemlerde "Köy seyirlik oyunları" olarak bilinen oyunlarda, sorunlarını birbirlerine drama yoluyla aktarırlar, doğruyu ve yanlışını ararlardı. Saya gezme, köy düğünü, örf adet ve gelenekler insanların birbirini anlaması ve hoşgörüyü kültürleştirdi. Esnaf loncalarının sıra geceleri ve "Bilgesu Erenus'un Misafir" isimli oyununun özü olan Akşehir esnafının oynadığı "Sıra yarenleri" geleneği de çok değerli bir örnektir. İçinde bulunduğumuz siber

çağda bu oyunların kültürel özü, çağımız insanımızın da aktif katılacağı festivallere ışık tutmalıdır. Osmanlı döneminde düzenlenen ve yazıldığı "Surname"leri ile anılan oyunlar da geleneğimizde interaktif katılımlı oyunları belgeler. Bu anlamda Sultan III. Ahmet döneminde Lale devri olarak anılan dönem tarih kitaplarında safahat devri olarak anılsa da, Pasarofça antlaşmasından sonra ülkenin kendi içinde toparlanması konusuna verdiği önem olarak da değerlendirilmektedir. Bugün insanlarımız, savaş kazanmış, askeri başarısı ile tanınmış komutanlara bile "asker kaçağı" diyecek kadar kendi kültüründen ve gerçeklerinden uzaklaşmaktadır. Bu, kendi kültürünün en somut bilgisini bile yanlış değerlendirmek, bir doktorun hastasına yanlış teşhis koyarak ölümüne neden olması kadar tehlikelidir. Bu tehlike sosyal alanda da ayrışmalara ve yanlışların doğru olarak kabul edilmesi konusunda dayatma ve çatışmalara neden olabilir. Bu nedenler ile hangi siyasi görüşten olursa olsunlar, ülkemizin tüm belediyelerini, basınını, kitle iletişim araçlarını, sosyal medya fenomenlerini doğru kültür kampanyasına ve kitlesel katılımlı festivaller düzenlemeye davet ediyorum. Önümüzdeki sonbahar, kış, ilkbahar ve yaz ayları özellikle "Yaşama sanatı kültürü" oluşturma ayları olarak planlanmalıdır.

